

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-09-23 Nr. (1.5)ST-961
Į 2019-02-20 Nr. S-522
2019-05-20 Nr. S-1731

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ TEIKIMO

Teikiame Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 56, 93, 268, 306, 441¹, 441³, 441⁴, 441⁶, 441⁷, 441⁸, 441⁹, 441¹¹, 441¹³ ir 441¹⁶ straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 13, 22, 22¹, 22², 30 ir 34 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 13¹ straipsniu ir 31, 35 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektus (toliau kartu – įstatymų projektai), kurie patikslinti po 2019 m. rugsėjo 17 d. vykusio tarpinstitucinio pasitarimo.

Įstatymų projektai ir įstatymų projektų aiškinamasis raštas patikslinti įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2019 m. rugsėjo 11 d. išvadoje Nr. NV-2609 pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Į daugumą Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabų ir pasiūlymų atsižvelgta. Dėl Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos, kuria pasiūlyta atsisakyti privalomo advokato dalyvavimo paduodant ir nagrinėjant grupės ir kuri darbo tvarka nesuderinta, pažymėtina, kad Teisingumo ministerija dar kartą įvertino įstatymų projektais siūlomą reguliavimas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarimo kontekste ir laikosi pozicijos, kad neturi būti atsisakyta privalomo advokato dalyvavimo paduodant ir nagrinėjant grupės ieškinius, kadangi: 1) individualaus ieškinio pareiškimo ir nagrinėjimo procesas (kuris iš esmės analizuotas Konstitucinio Teismo 2019 m. kovo 1 d. nutarime) skiriasi nuo grupės ieškinio nagrinėjimo proceso, tiek grupės ieškinio pareiškimo sąlygos, tiek pats nagrinėjimo procesas yra sudėtingesnis nei individualaus ieškinio nagrinėjimas; siekiama užtikrinti sklandų grupės ieškinio procesą, kad pareikšti ieškiniai būtų profesionalūs, sumažinti piktnaudžiavimo galimybę bei užtikrinti profesionalų atstovavimą grupės ieškinio byloje; 2) privalomas advokato dalyvavimas buvo numatytas Grupės ieškinio koncepcijoje, patvirtintoje Vyriausybės 2011 m. liepos 13 d. nutarimu Nr. 885, kadangi grupės ieškinys yra naujas teisės institutas Lietuvos teisinėje sistemoje, kaip minėta, siekiant užkirsti kelią neprofesionalių ieškinių pareiškimui ir užtikrinti profesionalų atstovavimą; įstatymų projektuose ši absoliuti taisyklė jau yra švelninama – atsisakoma reikalavimo turėti grupės advokatą, kai grupės ieškiniu reiškiami reikalavimai kyla iš vartojimo teisinių santykių ir grupės atstovė yra įgaliotoji vartotojų asociacija, atitinkanti Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nustatytas sąlygas; 3) viešųjų konsultacijų metu suinteresuoti subjektai neišreiškė prieštaravimų dėl šiuo metu galiojančio reikalavimo grupės ieškinio byloje privalomo advokato dalyvavimo; pažymėtina, tiek stebėsenos metu, tiek viešųjų konsultacijų metu buvo nustatytos kitos priežastys (ne privalomas atstovavimas), dėl kurių grupės ieškinio institutas yra neveikiantis, šias problemas ir siekiama spręsti įstatymų projektais.

Įstatymų projektais siekiama dviejų tikslų:

- 1) tobulinti grupės ieškinio instituto civiliniame procese teisinį reguliavimą;

2) įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, didinti socialinių partnerių (vartotojų asociacijų) įsitraukimą į vartojimo ginčų neteisminį sprendimą.

Tobulinant grupės ieškinio institutą, atsisakoma tam tikrų perteklinių ribojimų, siekiant greitesnio, efektyvesnio ir patrauklesnio proceso, taip pat sudaromos palankesnės sąlygos teikti grupės ieškinius bylose, kylančiose iš vartojimo teisinių santykių. Grupės ieškinio instituto, įtvirtinto Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) XXIV¹ skyriuje, teisinis reguliavimas įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d. 2015-2017 m. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija vykdė grupės ieškinio instituto civiliniame procese stebėseną. Stebėsenos metu nustatyta, kad grupės ieškinio institutu praktikoje buvo bandyta pasinaudoti vos kelis kartus ir iš esmės visi atvejai buvo nesėkmingi, t. y. ieškinius atsisakyta priimti, nustatytas terminas trūkumams šalinti ir pan. Teisingumo ministerijos turimomis žiniomis, šiuo metu teismuose yra nagrinėjamos dvi grupės ieškinio bylos. Siekdama įvertinti, dėl kokių priežasčių grupės ieškinio institutas yra retai taikomas praktikoje, taip pat – kaip būtų galima paskatinti šalis naudotis šia procesine galimybe, Teisingumo ministerija šį klausimą aptarė 2019 m. kovo 14 d. ir 2019 m. gegužės 16 d. vykusiuose Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso priežiūros komiteto posėdžiuose. 2019 m. balandžio mėn. buvo vykdomos **viešosios konsultacijos** su suinteresuotais subjektais ir socialiniais-ekonominiais partneriais: teisėjų, advokatų atstovais, verslo organizacijomis ir vartotojų organizacijomis. Įvertinus viešųjų konsultacijų metu gautus pasiūlymus, apsispręsta dėl grupės ieškinio instituto tobulinimo kryptių.

Siekiant didinti vartotojų asociacijų aktyvų dalyvavimą vartojimo ginčų neteisminio sprendimo sistemoje ir kartu stiprinti vartotojų asociacijų gebėjimus vartojimo ginčų neteisminio sprendimo srityje, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimais numatoma, kad vartotojų asociacija gali užtikrinti vartojimo ginčų komisijų veiklą ir techniškai aptarnauti šias komisijas, finansuojant šią veiklą iš valstybės biudžeto asignavimų teisingumo ministro nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad socialinių partnerių didesnis įtraukimas į vartojimo ginčų neteisminio sprendimo sistemą yra numatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane¹.

Be to, siūlomais CPK pakeitimais *siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2018 m. gruodžio 14 d. ir 2019 m. kovo 1 d. nutarimus*, kuriais atitinkamai CPK 93 straipsnio 6 dalies (dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo) ir 306 straipsnio 3 dalies (dėl atstovavimo apeliaciniame procese) nuostatos buvo pripažintos prieštaraujančiomis Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Taip pat CPK ir Vartotojų teisių apsaugos įstatyme siūlomi pakeitimai, reikalingi 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatoms tinkamai įgyvendinti.

Tikimasi, kad, priėmus įstatymų projektais siūlomus pakeitimus, bus sudarytos geresnės teisinės prielaidos pasinaudoti viena iš pažeistų teisių gynimo procesinių formų, t. y. grupės ieškiniu. Numatoma, kad sudarius palankesnes sąlygas ginti vartotojų interesus grupės ieškiniu, bus dažniau reiškiami grupės ieškiniai, susiję su reikalavimais, kylančiais iš vartojimo teisinių santykių, ir bus užtikrintas aukštesnis vartotojų apsaugos lygis. Be to, sudarius galimybę vartotojų asociacijoms organizuoti vartojimo ginčų komisijų veiklą, bus stiprinami vartotojų asociacijų administraciniai gebėjimai ir sumažintas Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos darbo krūvis, nagrinėjant vartojimo ginčus neteismina tvarka.

Įstatymų projektai neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

¹ Žr. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 4.2.12 darbo „Vartotojų apsaugos sistemos veiksmingumo didinimas, sukuriant aiškų ir skaidrų reguliavimą, optimizuojant vartotojų apsaugos procesus“ 3 veiksmą.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Teisingumo ministerijos 2019 m. liepos 18 d. raštu Nr. (1.12E)2T-719 įstatymų projektai buvo pateikti išvadoms ir nuomonėms gauti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Teisėjų tarybai, Lietuvos advokatūrai, Lietuvos antstolių rūmams, Nacionalinei teismų administracijai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, Vilniaus universiteto Teisės fakultetui, Mykolo Romerio teisės mokyklai, Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetui, Lietuvos teisės institutui, asociacijai „Investors“ forum“, Lietuvos darbdavių konfederacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos vartotojų organizacijų aljansui, Nacionalinei vartotojų konfederacijai, Lietuvos respublikiniams būsto valdymo ir priežiūros rūmams ir Lietuvos vartotojų institutui. Lietuvos Respublikos finansų ministerija informavo, kad pastabų ir pasiūlymų neturi. Į Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktą pasiūlymą atsižvelgta. Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pateiktos pastabos susiderinta darbo tvarka. Dėl Teisėjų tarybos, Lietuvos advokatūros ir Lietuvos antstolių rūmų pateiktų pastabų ir pasiūlymų, kurių nepavyko suderinti darbo tvarka, parengta įstatymų projektų derinimo pažyma. Kiti suinteresuoti subjektai per nustatytą laiką išvadų nepateikė.

Dėl įstatymų projektų taip pat konsultuotasi su visuomene, paskelbus įstatymų projektus Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Pastabų ar pasiūlymų negauta.

Įstatymų projektus parengė Teisingumo ministerijos Teisminės justicijos ir civilinės teisės grupės (grupės vadovė Jurga Greičienė, tel. (8 5) 266 2998, el. p. jurga.greiciene@tm.lt) vyresnysis patarėjas Tautginas Mickevičius, tel. (8 5) 266 2859, el. p. tautginas.mickevicius@tm.lt ir Teisinės apsaugos grupės (grupės vadovė Natalija Žilinskienė, tel. (8 5) 266 2934, el. p. natalija.zilinskiene@tm.lt) vyresnysis patarėjas Algis Baležentis, tel. (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 56, 93, 268, 306, 441¹, 441³, 441⁴, 441⁶, 441⁷, 441⁸, 441¹¹, 441¹³ ir 441¹⁶ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas ir lyginamasis variantas, 9 lapai.

2. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 13, 22, 22¹, 22², 30 ir 34 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 13¹ straipsniu ir 31, 35 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas ir lyginamasis variantas, 7 lapai.

3. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 6 lapai.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.

5. Įstatymų projektų derinimo pažyma, 2 lapai.

6. Suinteresuotų subjektų raštų kopijos, 8 lapai.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Algis Baležentis, tel. (8 5) 266 2927, el. p. algis.balezentis@tm.lt

Tautginas Mickevičius, tel. (8 5) 266 2859, el. p. tautginas.mickevicius@tm.lt